

MUZEUL „ASTRA” ȘI COLECȚIA DE PORT DIN ZONA SIBIULUI

Elena GĂVAN

1 M. Stoica, *Dimensiunea etnologică a portului popular*, în „Anuarul Institutului de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, tom 6, 1995, p. 107.
2 Apud, C. Catrina, *Probleme de etnografie și artă populară în dezbatarea revistei „Transilvania”*, în *Revista Muzeelor*, 1969, nr. 4, p. 364.
3 Oct. C. Tăslăuanu, *Din ornamentica română*, în *Luceafărul*, 15 martie 1905, anul IV, nr. 6, p. 127.
4 D.D. Roșca, *Portul nostru*, în „Cuvântul poporului”, 24 august 1919, anul I, p. 3.
5 Inaugurat la 19 august 1905 și desființat de regimul comunist la 1950. C. Bucur, *Paradigmele istorice și moderne ale Muzeului „ASTRA”*, în *Muzeul „ASTRA”*. Istorie și destin 1905 – 2000, Sibiu, Ed. „Astra Museum”, 2002, p. 23 – 33; A. Grama, *Muzeul „Asociațiunii” în România întregită și în ultimul deceniu de existență. Evacuarea din anul 1950*, în *Muzeul „ASTRA”*. Istorie și destin 1905 – 2000, Sibiu, Ed. „Astra Museum”, 2002, p. 205 – 244.
6 1950 – 1990, secția se compunea dintr-un sector pavilionar, adăpostit din 1956 de primul etaj al Palatului Brukenthal și de unul în aer liber, Muzeul Tehnicii Populare, organizat la inițiativa marelui etnolog Cornel Irimie, în anul 1963.
7 Apud, C. Catrina, op. cit., p. 364.

Portul, ca proiecție exterioară a tot ce simte și gândește omul despre el, ca individ și despre ceilalți, ca și colectivitate, s-a constituit precum o imagine a „omului îmbrăcat, cu toate consecințele ce decurg din situația sa în lume ca o ființă istorică și socială”¹. Factor al permanenței, costumul popular prezintă „un tablou cât mai complet și fidel” al stărilor unui popor „care încorporează însușirile caracteristice ale individualității sale etnice, și să arate totodată și fazele și momentele mai însemnate ale...dezvoltării sale culturale”². Ca și expresie a esteticului, a idealului de frumusețe specific unui popor „modelele au o valoare netăgăduită. Ele sunt povestea în colorii a simțului estetic rafinat și variat al țărâncelor noastre”³. „Expresie spontană...și deci tot atât de credincioasă ca și limba sufletului nostru românesc”⁴ portul popular face obiectul lucrării de față.

Înființat în anul 1993, Muzeul Civilizației Transilvane „ASTRA”, parte integrantă a Complexului Național Muzeal „ASTRA”, este

continuatorul patrimonial, programatic și structural – tematic al celui dintâi al românilor de pe teritoriul transilvan, Muzeul „Asociațiunii”⁵. După ce în 1990 Secția de etnografie și artă populară a Muzeului Brukenthal⁶ a devenit muzeu de sine stătător, colecția etnografică a Muzeului Asociației Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român a intrat în patrimoniul Muzeului „ASTRA”.

Păstrarea, îmbogățirea și cercetarea științifică a colecțiilor de artă populară a constituit, de la începuturi, una dintre principalele preocupări ale muzeului „ca ansamblul cel mai puternic, cu care își apară un popor originea, individualitatea și tot ce a moștenit de la străbuni”⁷. Astfel, patrimoniul s-a îmbogățit de la an la an, în urma donațiilor și achizițiilor⁸, ajungând să numere astăzi cca 36.000 bunuri culturale⁹, reprezentând port, textile, broderii, obiecte de cult, obiecte de lemn, os, fier, produse ceramice. Colecția de Port – Textile numără peste 11.500 obiecte. Dintre acestea au fost inventariate 1025 de bunuri înregistrate cu sigla „A”¹⁰: 344 aparțin costumului femeiesc, 73 celui bărbătesc, iar 84 sunt accesorii și obiecte de podoabă (nasturi, inele de argint și de alamă, cercei de alamă, lățițare, salbe de bani, pungi de bani, etc.).

Din punct de vedere teritorial, majoritatea colecției „ASTRA” provine din spațiul transilvan¹¹, doar o piesă este aferentă Bacăului, iar 49 zonei Neamț. Zona Sibiului este reprezentată de 104 bunuri de port popular, dintre care un număr de 71 de

Chimir.
Colecția
ASTRA. Nr.
Inv. 2660P
(776A).
Mărginimea
Sibiului.
Săliște, jud.
Sibiu.

obiecte sunt specifice Mărginimii Sibiului; 28 provin din satele de pe Valea Hârtibaciului; 2 din Țara Oltului.

De-a lungul timpului poziția geografică, condițiile istorice, social – economice și religioase au imprimat teritoriului etnografic sibian o evoluție proprie reflectată fie în arta populară, fie în arhitectura și creația tehnică.

În trăsăturile sale generale costumul popular românesc este același. Deosebirile sunt reflectate în amănunte legate de croi, cromatică și decor, dar evidențiind o mare varietate de forme sesizabile în detalii, chiar de la sat la sat¹². Portul specific zonei Sibiului oferă, în acest sens, o imagine cu totul deosebită, trăsăturile, deși comune, conturează câteva tipuri distinctive, definite de etnografi precum, Ilie Moise și Horst Klusch în lucrarea *Portul popular din județul Sibiu*¹³ ca mărginean, avrigean, hârtibăcean, de pe Târnave și de pe Valea Secașului, corespondente reperelor etnografice din zonă: Mărginimea Sibiului¹⁴, Valea Hârtibaciului¹⁵, Țara Oltului¹⁶, Târnava¹⁷ și Valea Secașului.

Varietatea, abia sesizabilă astăzi, a costumului popular din zona etnografică menționată, stă mărturie complexului de relații sociale¹⁸, administrative, economice¹⁹, istorice, geografice și climatice care au dominat și determinat modul de viață al românilor din aceste zone. Menționăm numai exemplul mărginenilor al căror principal mijloc de trai, păstoritul – pendulator și transhumant, le-a oferit posibilitatea unei vieți active economice, portul evidențiază cel mai pregnant influențele venite dinspre centrele orașenești și industriale, precum și extinderea, în altă ordine de idei, a impresionantului costum săliștenesc în numeroase zone și regiuni aflate de o parte și de alta a Carpaților.

Individualitățile se înscriu în cadrul unui ansamblu unitar, caracterizat prin prezența principalelor piese

Cămașă bărbătească.
Colecția "ASTRA".
Nr. Inv. 239P (768A).
Mărginimea Sibiului.
Săliște, jud. Sibiu.

de îmbrăcăminte (ie, cătrințe, velitoare, piețtar din lână sau postav – la femei și cămașa, cioareci, căciulă din lână de oaie – la bărbați) în toate subzonele etnografice amintite mai sus. Diferențierile se mărginesc doar la variații cromatice și ornamentale, dimensionare și de ce nu, terminologie.

Dintre toate porturile sibiene costumul popular²⁰ mărginean, prezintă o notă de eleganță, sobrietate și în același timp de simplitate, conferite de modul ornamental și cromatic. Aceste calități au constituit motivul impunerii sale pe o arie extinsă ce cuprinde atât spațiul Zonei Sibiului, dar și localități de peste munte, înlocuind pe alocuri chiar tipurile locale. Ca urmare a acestei realități din teren și datorită spațiului alocat, am decis să ne oprim în rândurile care urmează, asupra bunurilor culturale înregistrate cu sigla „A” și care întregesc portul popular din Mărginimea Sibiului.

Portul bărbătesc, ca și cel femeiesc, poate fi împărțit în vechi și nou. Costumul de tip vechi se caracterizează prin: *cămașa* din fuior sau *pânză de mestecat* (fuior și bumbac), cu sau fără fustă (întălnită mai mult la tineri), mâneci largi și guler îngust,

8 Despărțimintele „Asociațiunii” aveau datoria să organizeze „expozițiuni”, ocazii cu care „vor primi multe lucruri în dar, multe vor trebui cumpărate, altele...numai cuprinse și însemnate pentru a se cumpăra de Muzeu”, spunea Octavian Codru Tăslăuanu la 1906. Luceafărul, 15 noiembrie 1906, anul V, nr.19-20, p. 420-421; Transilvania, iulie – august 1910, an XLI, nr. IV, p. 201, 247, 303.

9 M. Crețu, *Cornel Irimie – colecționar și creator de fonduri documentare, în Cornel Irimie – o viață închinată satului românesc și civilizației sale*, Sibiu, Ed. „Astra Museum”, 2003, p. 196 – 197.

10 Reprezintă vechea colecție ASTRA care conține 9002 obiecte – 567 bunuri de cult; 330 ceramică; 539 lemn; os; fier; 6523 broderii; 1025 port – textile și 18 păpuși.

11 În accepțiunea sa generală: Ardealul propriu-zis, Maramureș, Crișana și Banat.

12 C. Irimie, *Arta populară în Muzeul Brukenthal Sibiu*, București, Ed.

Meridiane, 1964, p. 16-17; Idem, *Portul popular din sud – estul Transilvaniei*, Fond Dr. Cornel Irimie, Nr.127,

- Arhiva științifică
426/XI 1996, p. 1.
13 I. Moise, H.
Klusck, *Portul
popular din județul
Sibiu*, Sibiu, 1978,
Sibiu, Centrul
Județean, p. 6.
- 14 Situată în partea de
sud – est a județului,
Mărginimea ocupă
regiunea subcarpatică
de la poalele munților
Cindrel, de la râul Olt
la râul Sebeș și are în
componența sa nu mai
puțin de 18 localități:
Rășinari, Poplaca,
Orlat, Gura Râului,
Boița, Fintinele,
Sibiel, Vale, Săliște,
Gales, Tilișca, Rod,
Poiana, Jina,
Tălmăcel, Sadu etc.
- 15 Aflată la intersecția
Țării Oltului cu zona
Tărnavelor, Valea
Hărtibaciului apare
divizată în două
microzone cuprinzând
satele Cașoft,
Cornățel, Nucet,
Chirpăr, Țichindeal,
Nocrich, Alțâna,
Agnita și cele de pe
Valea Veseudului.
- 16 Se întinde între
râul Olt pe de o parte
și Munții Făgărașului
pe de alta. Țara
Oltului cuprinde 3
subzone etnografice:
Avrig; Făgăraș;
Perșani.
- 17 Zonă de contact
între Mărginime și
Țara Oltului, Tărnava
se întinde de la
Hoghilag la Micăsasa.
- 18 Contactul cu
națiunile
conlocuitoare – sașii
și maghiarii.
- 19 Ocupațiile
principale variază:
păstorit în Mărginime;
agricultura pe Valea
Hărtibaciului;

deschisă în față. Motivele geometrice sunt dispuse pe guler și pe tivitura mânecilor. În timp, se răspândesc cămășile confecționate din jolj industrial, achiziționat din comerț, mult mai bogat ornamentate. În literatura de specialitate această piesă de îmbrăcăminte este încadrată în tipul cămășii cu barburi. *Cioarecii* sau *nădragii*²¹ erau din pănură albă, bătută la piuă, cu o lărgime potrivită piciorului²². În perioada interbelică sunt preferați pantalonii din pânză albă, având un croi asemănător celui de la oraș²³. Peste mijloc mărginenii, se încingeau cu *chimire* sau *șerpare* din piele tare, de taval, late - pentru protecție, sau mai înguste – cu rol pur decorativ. Lucrate de un meșter curelar, șerpărele prezintă decoruri bogate, realizate prin tehnica broderii sau prin ștanțare. Motivele geometrice și florale sunt redată în culori, ca: brun, verde, roșu, galben²⁴.

În partea superioară a corpului, peste cămașa propriu-zisă, se îmbrăcau *laibăre* din postav negru sau *pieptare* din piele de oaie sau de miel, croite cu blana în interior, fără mâneci, de tipul celor înfundate. De cele mai multe ori erau prevăzute, în partea inferioară, cu două buzunare, pe care era inscripționat anul confecționării și uneori inițialele purtătorului. Decorul

floral este brodat pe bucăți de meșină apoi aplicat pe corpul pieptarului. Pe timp de iarnă, *cojoacele* lungi, cu mâneci, despicate în partea din față, îi protejau pe mărginenii de gerul năpraznic de la munte. Cei care nu dețineau un astfel de cojoc din piele de oaie, aveau *boboul negru*, din pănură neagră țesută în casă și dată la piuă²⁵.

Alte piese caracteristici locuitorilor din aceste zone, *sarica*, *gluga*²⁶, *bitușa*²⁷, *căciula mocănească* din blană de miel, albă la începuturi și apoi neagră – ca și astăzi. Ea se croiește cu blana în exterior, nefiind prea înaltă dar largă la bază. Vara se purtau (mai ales de către tineri) *pălării* din fedru negre, astăzi cu o calotă sferică și boruri mici.

În picioare, preferau în trecut, *călțunii* și *opincile* îngurzite într-o parte²⁸, iar apoi *ghetele* și *pantofii*²⁹.

Prin finețe și eleganță, portul femeiesc impune un mare respect, încă de la prima privire pe care călătorul, privitorul o îndreaptă asupra sa. *Cămașa, ia*, din *fuior* sau *pânză de mestecat* (fuior și bumbac), cu poale și încrețită sub guler (format din beată și ciupag) se încheie în partea stângă la femei și în față la fetițe. Mănecele, foarte lungi și largi, se purtau *suflecate* lăsând ca ochiul curios, să observe *pumnașii*. Motivele, de factură geometrice, dar inspirate din natura înconjurătoare, puteau fi văzute la beată și ciupag, în dreptul umărului, de-a lungul mânecilor și la încheietura mâinii. Pieptul neornamentat, era ascuns privirii de pieptarul mândru, purtat pe deasupra. Cromatica, de o tentă vie, se deosebea de la sat la sat: vișiniu, mov, galben, auriu, verde (Rășinari), negru, galben și roșu (Sadu)³⁰.

Peste poale puneau *șurța* de lână țesută în 4 ițe, cu vârgi alese, și *cătrința* care se așeza la spate³¹. Un *brâu*³² lat din lână, țesut în 4 ițe și ornamentat cu vârgi late sau mai înguste, încingea mijlocul femeilor.

**Cămașă
femeiască
fără poale.
Colecția
ASTRA.
Nr. Inv.
165P
(798A).
Mărginime
a Sibului.
Rășinari,
jud. Sibiu.**

Pieptarul, înfundat la Rășinari și despicat la Săliște, era croit din piele de oaie, cu blana în interior, fără mâneci, bogat ornamentat cu aplicații de meșină și împletituri fine în tonuri de roșu, verde, maro. Un efect deosebit îl realizează ciucurii de la deschizătura pieptarului de Săliște. Vara îmbrăcau și *pieptarul din postav* țesut în casă, croit pe trup. *Cojocul* era preferat pe timp de iarnă. Din piele de oaie, înflorat, lucrat de un meșter cojocar, era îmbrăcat doar la biserică și la sărbători. Se purtau și *sumanul* din piele de oaie și *boboul* din postav gros, de lână de culoare neagră³³. În picioare, încălțau *călțuni* din postav alb și *opinci*.

Ceea ce impresionează, în mod deosebit, la portul vechi este găteala capului. Piesa întâlnită la toate vârstele și în toată zona mărgineană este *cârpa*³⁴. Ea reprezintă cea mai simplă formă dintre toate podoabele de cap. Urmează piesele care întregesc costumul de mireasă. Înainte de anul 1900 se purta *hobotu* sau *logotul* (Sibiel). Acesta este înlocuit de *sovonelul* din bumbac, purtat de fete și de neveste peste *pomeselnic* sau *vălitură*. La începutul secolului XX, apare *pahiolul* care este înlăturat la rândul lui de către voalul de fabrică³⁵. *Velitura* sau *vălitură*, *vălitoare*, „*cârpă de învălit*” este podoaba care marca în prima jumătate a secolului al XIX-lea trecerea în rândul nevestelor. Era dintr-un șifon subțire, cu capetele brodate în motive geometrice. Iarna peste cârpă se îmbrobodeau cu *broboade* mari din lână sau bumbac, cu capetele petrecute în față. Înainte de anul 1918, în câteva localități mărginene³⁶, femeile obișnuiau să poarte, în zilele de lucru, peste cârpă, pălării bărbătești din postav, niciodată din paie³⁷.

Începând cu sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea este semnalată o transformare a

portului, determinată în principal de influențele venite dinspre oraș și de apariția noilor produse de fabrică.

Noul tip de ie, dacă putem spune așa, este întâlnită în literatura de specialitate sub denumirea de *ia cu fodori* sau *ia cu ciocănele*. În liniile sale generale, se respectă croiul inițial, cu deosebirea că fusta albă (poalele) se separă acum de restul corpului și începe să se încrețească, să se pliseze (Poiana Sibiului). Dimensiunea mâneicii se reduce, iar la încheietură apare un volan (fodor). Din punct de vedere ornamental se îngustează alțița iar ornamentul se întinde pe toată suprafața mâneicii și pe pieptul cămășii. *Umbrejurile*, denumite de acum *ciocănele*³⁸, se înmulțesc ca număr. Motivele de esență geometrică³⁹ sunt înlocuite de cele negeometrice cu tematică fitomorfa⁴⁰, de cele mai multe ori stilizate. Cromatica devine predominant monocromă, alb - negru. Acest tip de cămașă se extinde în toată Mărginimea Sibiului și dincolo de ea, peste Carpați, datorită activității păstorilor⁴¹. Astfel, ea devine - după cum spunea marele Cornel Irimie - „*un fel de simbol al portului tradițional, un fel de frac național românesc*”⁴².

Odată cu *ia cu ciocănele* se răspândesc *cătrînțele* negre, de formă dreptunghiulară, decorate similar, indiferent de poziția față de corpul femeiesc. Marginile sunt întărite cu feston și se termină în cîpcă sau colțișori. Din postav negru, cele două cătrînțe se deosebesc prin ciucurii, păstrați de la șurța de lână, care înfrumusețează piesa aferentă părți din față. Într-o epocă dominată de spiritului naționalist, *brâul* devine tricolor, roșu, galben și albastru. La început era țesut la război, pentru ca mai apoi să fie doar o bandă tricoloră, achiziționată de cele mai multe ori din comerț. În locul *pieptarului* și *cojocului*, care se transformă în piese strict de sărbătoare, sunt îmbrăcate haine din postav negru, de fabrică.

viticultura pe Târnave; creșterea animalelor și agricultura în Țara Oltului.
20 Ne referim la cel de sărbătoare.
21 Termen întâlnit în localitatea Rășinari.
22 I. Lotreanu, *Sadu. Studiu monografic și etnomuzicologic*, București, Ed. Alternative, 1988, p. 88; V. Păcală, *Monografia comunei Rășinariu, Sibiu*, 1915, p. 120.
23 *** Săliștea Sibiului, străveche vatră românească, Sibiu, 1990, p. 297. (Săliștea...)
24 I. Lotreanu, *op. cit.*, p. 90; V. Păcală, *op. cit.*, p. 119; Săliștea ..., p. 296.
25 Ibidem.
26 V. Păcală, *op. cit.*, p. 120.
27 De la sat la sat termenul este folosit pentru a desemna fie cojocul scurt, de sărbătoare (Rășinari), fie cojocul ciobănesc, de dimensiuni foarte mari, cu mâneci mai lungi decât copul piesei și cu blana purtată în exterior. Acestea se purtau asemeni unor mantale, doar pe umeri, niciodată fiind îmbrăcate.
28 *** *Arta Populară Românească*, Ed. Academia R.S.R., București, 1969, p. 213.
29 În preajma primului război mondial și respectiv începutul secolului al XX-lea.
30 G. Oțetea, *Broderii mărginenesti*, în „Studii și cercetări de istoria artei”, nr.2, an V, București, Ed. Acad. R.P.R., 1958, p. 15, 25.
31 I. Lotreanu, *op. cit.*, p. 88; G. Oțetea, *op. cit.*, p. 20; V. Păcală, *op. cit.*, p. 125.
32 Denumit de la sat la sat: *cingătoare*, *brăcire*, *bete*, *bertele*.
33 I. Lotreanu, *op. cit.*, p. 85-86; G. Oțetea, *op. cit.*, p. 15; V. Păcală, *op. cit.*, p. 126; Săliștea ..., p. 295.
34 Întâlnită și sub denumirea de *păstură* (Poiana Sibiului), *basma* (Sibiel), *năframă* (Sadu).
35 Săliștea ..., p. 294.
36 Rășinari, Poplaca și Sadu.
37 V. Păcală, *op. cit.*, p. 122.

- 38 Benzile negre de pe mâneci și piept.
39 Pastrate la beată și ciupag.
40 N. Dunăre,
Broderia populară românească, Sibiu, Ed. Meridiane, 1985, p. 77.
41 *** *Mărginimea Sibiului. Cultură și civilizație românească*, București, Ed. Științifică și Enciclopedică, 1985, p. 91; Săliștean..., p. 295.
42 C. Irimie, *op. cit.*, 1980, p. 2.
43 Săliștean..., p. 294.
44 Oct. C. Tăslăuanu, *op.cit.*, 15 martie 1905, p. 128.
45E. Avramescu și F. Florescu, *Broderiile la români*, București, Ed. de stat, 1959, p. 37, Pl. 46; D. Comșa, *Album de broderii și țesături românești (40 planșe color cu 284 de modele)*, în „Revista Transilvania”, Sibiu, tabel 1-4, 7, 11, 68-70.
46 Muzeul sibian posedă una dintre cele mai bogate colecții de broderii din țară (peste 9900).

La sfârșitul secolului al XIX-lea opincile sunt înlocuite de ghetele negre cu șiret. De asemenea, complicata găteală a capului se simplifică. *Cârpa* neagră cu ciucuri se menține în liniile sale generale, ceea ce diferă este materialul. Se răspândește portul *pahiolului* săliștean, iar *velitoarea* se păstrează doar în portul de sărbătoare al vârstnicilor. Ea deține un rol ceremonial, fiind păstrată ca piesă de înmormântare⁴³.

Procesul evolutiv al portului, culminează astăzi, cu transformarea sa totală în costum de sărbătoare. Situația este cu atât mai gravă, cu cât el este treptat părăsit de cei care l-au creat, care rămân insensibili la mesajul transmis de aceste simple obiecte de îmbrăcăminte... simple, dar care ne definesc ca neam.

Despre frumusețea portului măr-ginean nu s-ar putea vorbi fără a se aduce în prim plan bogatul său sistem decorativ. Motivele „*calități proprii numai unor lucrări săvârșite de o individualitate etnică înzestrată cu o mare doză de simț pentru artă*”⁴⁴, fac

parte din fondul principal ornamental românesc, sunt comune întregii zone sibiene, fiind diferențiate doar prin denumire, mărime, grad de stilizare și locul de amplasare al acestora. Printre cele mai frecvente se numără: *brăduțul, unda apei, valul, călița ocolită, spirala, zăluța, zig-zagul, vârtelnița, coarnele berbecului, ciutura, furca, romb, șerpoaica, râdașca, cocoșul, păunul, ochiul, inima, floarea, crâmpoțelul, steaua* etc⁴⁵. Aceste denumiri, precum și acelea care stabilesc amplasamentul motivelor (*șir, râuleț, râu, pârâuț, peste umăr*) se află în interdependență cu condițiile economico – sociale, mod de trai și legătura profundă stabilită între om și natura înconjurătoare⁴⁶.

Tehnicile de lucru: țesut în 2 și 4 ițe, ales printre și peste fire, sau cu speteaza, năvădit, cusut cu acul în cruci, în linii, în punct rupt – împuns, pe dos, în urzitură, cusut pe încrețeală, pe fire, pe ac și peste ac, brodat cu acul etc. Ca și materiale amintim cânepa, lâna, pielea de miel și oaie, pielea de vită, apoi bumbacul, lânica, mătasea, firul metalic.

Document viabil al relațiilor economico-sociale dintr-o comunitate, portul ne prezintă o lume a satului tradițional românesc dispărută sub acoperământul digitalizat și industrializat al prezentului. Găteala capului la femei diferă de la o vârstă la alta, oferindu-ne posibilitatea observării statutului deținut de o persoană în comunitatea de origine. Cămașa femeiască este și grăitoare în privința vârstei întrucât la fetițe se încheia în fața și la femei într-o parte. Într-o altă ordine de idei decorul devenea mai sobru și mai simplu odată cu înaintarea în vârstă, pe când elementele noi erau adoptate mai întâi în portul tinerelor, fodorii de exemplu⁴⁷. Cătrînța de la spate nu exista în portul tinerelor până la vârsta majoratului, când fetei i se permitea să participe pentru întâia oară la hora satului⁴⁸.

Port popular de Poiana Sibiului. Expoziție: Muzele Complexului Național Muzeal ASTRA. Muzeul Laborator - O geriatrică a obiectelor de patrimoniu (2003)

Starea materială ne este relevată prin calitatea materialului, bogăția ornamentelor (numărul de ciocănele de pe piept, la ii-le noi) și lărgimea mânecilor.

Privind toate acestea, portul din Zona Sibiului reprezintă cu siguranță, un simbol, un factor al permanenței care nu se leapădă, nu se trădează și nu se preface căci este mijlocul de omologare a insului cu grupul, familia și neamul în sine. Abandonarea sa ar implica pierderea personalității insului și degradarea neamului ca neam.

Întrucât, verticalitatea sa este dată de generațiile purtătoare și „*orice popor conșciv, cu tendență de a pune temelii tari viitorului său și de a-și asigura o dezvoltare sănătoasă a individualității sale etnice, este dator a se cunoaște pe sine din toate punctele de vedere*”⁴⁹. Generația tânără are obligativitatea să-și cunoască, accepte și îmbrățișeze moștenirea culturală, și în același timp, să-și aducă aportul la conservarea, îmbogățirea, valorificarea și transmiterea patrimoniului tradițional.

Dintre broderii 6523 sunt înregistrate cu sigla A, iar 1917 provin din Mărginimea Sibiului: cca 1800 redau motive întâlnite pe ii – le mărginene, iar restul reprezintă modele de cusături cojocărești brodate pe meșină.
47 I. Lotreanu, *op.cit.*, p. 86; V. Păcală, *op.cit.*, p. 122.
48 Ibidem.
49 Analele Asociației pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român, iulie – august 1904, nr. IV, p. 173